

Možnosti financovania lesného hospodárstva prostredníctvom intervencií Strategického plánu SPP 2023 – 2027

Ing. Ján Marcinek

Príprava SP SPP

- ▶ od roku 2018 zadané riešenie koncepčných úloh NLC zameraných na prípravu SP SPP,
- ▶ chýbajúca legislatíva,
- ▶ jún 2020 – PVM – Návrh podporných opatrení v lesnom hospodárstve v priebehu programového obdobia EÚ 2021 – 2027,
- ▶ príprava podkladových materiálov
 - Sektorová analýza a Analýza podľa kontextových ukazovateľov,
 - SWOT Analýza,
 - Identifikácia potrieb,
 - Intervenčná stratégia (údaje za odvetvie lesného hospodárstva).

História prípravy a realita intervencií SP SPP

Intervencia	Alokácia v mil. EUR pôvodný návrh	Alokácia v mil. EUR skutočnosť
Vzdelávanie	2,5	
Poradenstvo	1	
Operačné skupiny	4	
Vodozadržné funkcie lesa	7	7
PBHL	90	25
Ozdravné opatrenia v lesoch	50	20
Lesné genetické zdroje (in situ, ex situ)	17	
Natura 2000 les	13,5	5,6
LEKS	15	20,6
LEADER	20	
Biohospodárstvo	10	
Lesy malých výmer	25	20
SPOLU	255	98,2
SPOLU výhradne lesnícke intervencie	182	72

-
- približne 90 % finančných prostriedkov EÚ na podporu lesov pochádza z Európskeho fondu na rozvoj vidieka – v prípade Slovenska ide o PRV SR, Strategický plán SPP,
 - v rámci každého programového obdobia sú v príslušnom nariadení stanovené špecifické ciele, ktorých dosiahnutie by malo rešpektovať a zohľadňovať nastavenie podporných schém v strategickom dokumente zostavenom jednotlivými členskými krajinami Európskej únie, samozrejme zohľadňujúc národné špecifiká,
 - intervencie SP SPP 2023 – 2027 zamerané na lesné hospodárstvo spĺňajú zameranie troch špecifických cieľov nariadenia EÚ č. 2115/2021 (nariadenie obsahuje celkom 9 špecifických cieľov)
 - adaptácia na klimatickú zmenu,
 - Zachovanie, resp. posilnenie biodiverzity,
 - podpora zamestnanosti vo vidieckych oblastiach,

Integrované projekty správnej praxe prírode blízkeho hospodárenia v lesoch (alokácia 25 mil. EUR)

- ▶ produktívne a neproduktívne investície realizované súčasne v rámci jedného projektu,
- ▶ Oprávnenosť:
 - minimálna výmera plochy lesných porastov zahrnutých do projektu je 50 ha,
 - súlad s PSL (zmena, resp. úprava),
 - *podiel investícií do lesných ciest tvorí max. 20 % oprávnených výdavkov,*
 - stanovisko NLC o súlade s metodikou PBHL (metodika pripravená v rámci aktivít Technickej pomoci PRV SR),

výška podpory:

- neproduktívne investície – 100 % v I. a II. st. ochrany, 65 % v III. a IV. st. ochrany,
- produktívne investície
 1. lesohospodárske opatrenia na zmenu typu lesa: 25%,
 2. lesná dopravná sieť: 1. fyzické osoby; MSP; obecné podniky: 75%; 2. ostatní prijímatelia: 65%,
 3. lesnícka technika: 50 %,

Projekty ozdravných opatrení v lesoch (alokácia 20 mil. EUR)

- súlad projektu s PSL,
- *investície len v poškodených porastoch, čo sa dokladuje potvrdením o rozsahu poškodenia príslušným orgánom štátnej správy lesného hospodárstva,*
- súhlasné stanovisko NLC vo fáze prípravy projektu,

Oprávnené investície:

- obnova a výchova lesa poškodeného pôsobením škodlivého činiteľa (činnosti súvisiace so zakladaním porastov a ich výchovou)
- realizácia ochranných a obranných opatrení v lesoch, s dôrazom na zvýšenie ich odolnosti a adaptačné schopnosti na budúce klimatické podmienky, vrátane podpory obstarania potrebného technického vybavenia a výkonu činností (činnosti súvisiace s ochrannou lesa)

Investície do zvyšovania vodozádržnej funkcie lesa (alokácia 7 mil. EUR)

- ▶ oprávneným žiadateľom sú fyzické a právnické osoby, ktoré obhospodarujú lesy alebo správca drobných vodných tokov, ktorého zakladateľom alebo zriaďovateľom je Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR,

Oprávnené investície:

- ▶ výstavba/rekonštrukcia vodozádržných zariadení v lese pre akumuláciu a spomalenie odtoku (akumulačné a sedimentačné nádrže, poldre, objekty zahrádzania bystrín (§ 27 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch), vrátane obnovy retenčného priestoru, vsakovacie jamy nadväzujúce na priepusty lesnej cestnej siete),
- ▶ revitalizácia a sanácia nepoužívanej lesnej dopravnej siete (líniové rozrušenie nepoužívaných lesných ciest na podporu vsakovania vody do lesného porastu),
- ▶ *návrh doplniť výstavbu a rekonštrukciu odrážok a priepustov na LCS,*

Zlepšenie postupov obhospodarovania lesov s výmerou do 500 ha a podpora podnikania v lesníctve

(alokácia 20 mil. EUR – 10 mil. EUR neproduktívne a 10 mil. EUR produktívne investície)

- produktívne (lesné cesty – podpora 75% OV, technika 50 % OV) a neproduktívne investície (obnova lesa + starostlivosť, turistická infraštruktúra – 100 % OV),
- oprávneným žiadateľom sú obhospodarovatelia lesov do 500 ha, zvýhodnení, ak žiadajú o podporu spoločne aspoň dvaja obhospodarovatelia lesa s výmerou do 500 ha,
- v prípade produktívnych investícií oprávnení aj poskytovatelia služieb v lesnom hospodárstve (MSP),
- neproduktívne investície min. 35% z oprávnených výdavkov,

Lesnícko-environmentálne a klimatické služby a ochrana lesov LEKS

(alokácia 20,6 mil. EUR)

- biotopy v ÚEV (111,44 EUR/ha, 10 000 ha),
- ochrana hlucháňa hôrneho (147,40 EUR/ha, 22 000 ha),
- vybrané druhy v CHVÚ (123,75 EUR/ha 2 000 ha),
- záväzok plnenia opatrení 5 rokov,
- oprávnený žiadateľ pre operácie: súkromní a verejní (nie štátni) obhospodarovatelia lesa alebo združenia súkromných a verejných obhospodarovateľov lesa s právnou subjektivitou.

Výberové kritériá pre operáciu LEKS CHVÚ:

- Uprednostnené budú subjekty podľa nasledovných podmienok:
 1. súbeh plôch chráneného vtáčieho územia a územia európskeho významu (ak realizuje podmienky pre operáciu CHVU),
 2. plocha lesného pozemku s väčším počtom chránených druhov vtákov v zostupnej tendencii (doklad poskytuje príslušná organizácia ochrany prírody),
 3. plocha lesného pozemku v záväzku ochrany v zostupnej tendencii.

Podmienky záväzkov operácií CHVÚ:

- pri obnovnej ťažbe lesných porastov vo fáze dorubu, ponechať minimálne o 10 ks živých stojacich stromov na 1 ha viac, ako sa stanovuje vo všeobecne záväzných právnych predpisoch, resp. v platných programoch starostlivosti o lesy s priemernou hrúbkou kmeňa hlavnej úrovne predmetného JPRL. Stromy ponechávať prioritne v bioskupinách. Smrek obyčajný je možné ponechať od 5. vegetačného stupňa. Medzi stromami ponechanými na dožitie nesmú byť invázne dreviny.
- na ploche odkrytej obnovnou ťažbou po dorube dosiahnuť zabezpečené prirodzené zmladenie, alebo prirodzené dreviny z podsadiet na minimálne 65 % obnovovanej plochy s výnimkou plôch vzniknutých náhodnými škodlivými činiteľmi,
- ponechať časť stanovištne prirodzených pionierskych drevín na dožitie a neodstraňovať ich v rámci výchovných a obnovných zásahov pokiaľ ich zastúpenie nepresiahne 10 % pri výchovných a 3% pri obnovných zásahoch,
- na lesných pozemkoch, ktoré sú predmetom podpory, vylúčiť používanie prípravkov na ochranu rastlín s výnimkou použitia feromónových odparníkov, netoxických prípravkov na ošetrovanie kmeňov po ťažbe a aplikácii na drevnú hmotu (v prípade jej napadnutia hmyzom), uskladnenú na odvozných miestach, so súhlasom príslušnej organizácii ochrany prírody,
- pri ťažbe používať biologicky odbúrateľný olej na mazanie reťazovej časti ťažbového stroja alebo motorovej pily,
- pri obnovnej ťažbe ponechať dutinové a hniezdne stromy, ak budú takto označené príslušnou organizáciou ochrany prírody, pre vtáky, ktoré sú predmetom ochrany CHVÚ maximálne o 7 ks/ha viac, ako sa stanovuje vo všeobecných právnych predpisoch, resp. v platných programoch starostlivosti o lesy s tým, že tieto stromy sa nesmú zhodovať so stromami z 1. záväzku,
- ponechať minimálne 5 m³ hrubej drevej hmoty na hektár obnovovanej plochy ako odumreté drevo v lesných porastoch s vekom začatia obnovy. Myslí sa „hrubé odumreté drevo“, stojace alebo ležiace so strednou hrúbkou dosahujúcou minimálne hrúbku stredného kmeňa hornej etáže,
- na hniezdných lokalitách ohrozených druhov vtákov vylúčiť (spravidla na 5 mesiacov, v rozmedzí od 16. 2. do 31.8. podľa pokynov príslušnej organizácii ochrany prírody uvedených v doklade o výskyte druhu) lesohospodársku činnosť najmä ťažbu dreva, približovanie dreva, stavbu a rekonštrukciu lesných ciest a pohyb mechanizmov, s výnimkou ich prejazdu. Za lokalitu je považované príslušné JPRL, ktorá je predmetom záväzku, v ktorom je príslušnou organizáciou ochrany prírody evidovaný výskyt ohrozených druhov vtákov.

Výberové kritériá pre operáciu LEKS ÚEV:

- ▶ Uprednostnené budú subjekty podľa nasledovných podmienok:
 1. súbeh plôch chráneného vtáčieho územia a územia európskeho významu (ak realizuje podmienky pre operáciu CHVÚ),
 2. plocha lesného pozemku v 4. stupni územnej ochrany v zostupnej tendencii podľa veľkosti a aktuálneho stavu (budú sa uprednostňovať biotopy v zlom a nevyhovujúcom stave),
 3. plocha lesného pozemku v 3. stupni územnej ochrany v zostupnej tendencii podľa veľkosti a aktuálneho stavu (budú sa uprednostňovať biotopy v zlom a nevyhovujúcom stave).

Podmienky záväzku ÚEV:

- pri obnovnej ťažbe lesných porastov vo fáze dorubu, ponechať minimálne o 10 ks živých stojacich stromov na 1 ha viac (prioritne v bioskupinách), ako sa stanovuje vo všeobecne záväzných právnych predpisoch, resp. v platných programoch starostlivosti o lesy s priemernou hrúbkou kmeňa hlavnej úrovne predmetného JPRL. Smrek obyčajný je možné ponechať od 5. vegetačného stupňa. Medzi stromami ponechanými na dožitie nesmú byť invázne dreviny,
- na ploche odkrytej obnovnou ťažbou po dorube dosiahnuť zabezpečené prirodzené zmladenie, alebo prirodzené dreviny z podsadiet na minimálne 65 % obnovovanej plochy s výnimkou plôch vzniknutých náhodnými škodlivými činiteľmi,
- ponechať časť stanovištne prirodzených pionierskych drevín na dožitie a neodstraňovať ich v rámci výchovných a obnovných zásahov pokiaľ ich zastúpenie nepresiahne 10 % pri výchovných a 3% pri obnovných zásahoch,
- pri obnovnej ťažbe ponechať dutinové a hniezdne stromy, ak budú takto označené príslušnou organizáciou ochrany prírody, pre druhy, ktoré sú predmetom ochrany ÚEV minimálne o 7 ks/ha viac, ako sa stanovuje vo všeobecných právnych predpisoch, resp. v platných programoch starostlivosti o lesy s tým, že tieto stromy sa nesmú zhodovať so stromami z 1. záväzku,
- ponechať minimálne 5 m³ hrubej drevnej hmoty na hektár obnovovanej plochy ako odumreté drevo v lesných porastoch s vekom začatia obnovy. Myslí sa „hrubé odumreté drevo“, stojace alebo ležiace so strednou hrúbkou dosahujúcou minimálne hrúbku stredného kmeňa hornej etáže,
- pri ťažbe používať biologicky odbúrateľný olej na mazanie reťazovej časti ťažbového stroja alebo motorovej pily.

Strategický plán SPP 2023 – 2027

- ďalšie čiastkové možnosti financovania niektorých aktivít lesného hospodárstva v rámci tohto podporného mechanizmu existujú prostredníctvom intervencií zameraných na transfer poznatkov, vzdelávanie, spoluprácu alebo podporu činnosti miestnych akčných skupín (LEADER),
- prvýkrát možnosť podpory aj drevospracujúcich subjektov v rámci intervencie zameranej na biohospodárstvo
 - využívanie inovatívnych technológií podporujúcich komplexné využitie biomasy, dendromasy, pričom v prípade výroby energie, bude vyrobená energia využitá v rámci vlastného výrobného procesu (nebude príspevkom do elektrizačnej sústavy),
 - kaskádové využitie drevnej biomasy s preferenciou reťazca mechanické spracovanie – chemické spracovanie – recykláciu výrobkov po ukončení doby životnosti,
 - opätovné využitie výrobkov z dreva na pôvodné účely (Remanufacturing = repasácia),
 - recykláciu dreva, výrobkov z dreva alebo produktov vyrobených na báze dreva (Recycling = opätovné využitie na iné účely napr. výroba aglomerovaných materiálov z dreva a drevného odpadu),
 - výrobu kombinovaných kompozitných materiálov z dreva a plastu, ktoré bude možné opätovne použiť a ľahko zrecyklovať,
 - diverzifikáciu technológii spracovania dreva so zameraním na nízko – objemové produkčné jednotky, buď samostatné alebo ako súčasť regionálneho priemyselného systému – podpora priemyselnej symbiózy v kontexte Industry 4.0.

NATURA 2000

(alokácia 5,6 mil. EUR)

- kompenzačná platba v územiach NATURA 2000 s V. st. ochrany (25 000 ha) a 1 000 ha mimo území NATURA 2000,
- oprávnení súkromní obhospodarovatelia lesov,
- vstúpiť do intervencie min. s 1 ha lesa,
- podpora 43,20 EUR/ha

Podpora na plnenie mimoprodukčných funkcií lesov

- ▶ **zákon 277/2023 Z. z.** o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov **nadobudol účinnosť** 01. 08. 2023,
- ▶ Čl. III uvedeného predpisu upravuje sa zákon č. 280/2017 Z. z. o poskytovaní podpory a dotácie v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka... § 43 o. i. **zrušuje sa** vyhláška MPRV SR č. 226/2017 Z. z. o poskytovaní podpory v lesnom hospodárstve na plnenie mimoprodukčných funkcií lesov,
- ▶ § 2 ods. 1 dotáciu možno poskytnúť podľa písm. c) na podporu poľnohospodárskej výroby, potravinárskej výroby, spracovania a odbytu poľnohospodárskych a potravinárskych komodít a výrobkov, **lesného hospodárstva** vrátane zhodnotenia surového dreva, rybného hospodárstva a vidieckych oblastí podľa osobitných predpisov.

Vd'aka za pozornost'

